

ДОДАТОК А
Копії публікацій

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет радіоелектроніки

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО)
РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРИ ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ ТА
УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ**

Рекомендовано рішенням НМР
Харківського національного
університету радіоелектроніки
Протокол від 24.02.2011 № 6

Харків 2019

УДК 65.012.8 + 658.5:330.4

Редакційна колегія:

Полозова Т.В., доктор економічних наук (завідувач кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою),
Соколова Л.В., доктор економічних наук (професор кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою),
Костін Ю.Д., доктор економічних наук (професор кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою),
Лепейко Т.І., доктор економічних наук (професор кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою).

Відповідальний секретар – Помоголова Н.В.

Збірник наукових праць здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою/ за ред. Т. В. Полозової та ін. Харків: Харківський національний університет радіоелектроніки, 2019. 133 с.

Збірник містить наукові статті здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою Харківського національного університету радіоелектроніки, які навчаються за спеціальностями 051 Економіка освітньо-професійної програми «Економічна кібернетика» та 073 Менеджмент освітньо-професійної програми «Управління фінансово-економічною безпекою». Статті подано в авторській редакції.

© Харківський національний університет радіоелектроніки, 2019
© Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою, 2019

ЗМІСТ

1. AL-FAKHORE ESKNDER SULIAMAN SALTU. Analysis of Theoretical and Methodical Approaches to Assessing the Competitiveness of Enterprises.....	5	24. СТРАТЕГОПУЛОС Є. Ю. Зміст і основні завдання конкурентної розвідки на підприємстві.....	113
2. OMODARA OLUWATOBI OLAMIDE. Theoretical Aspects of Assortment Formation at the Enterprise.....	10	25. СУГРЕЙ С. О. Інструментарій сервісного обслуговування системи економічної безпеки підприємства.....	118
3. PENG GILBERT CHE. Mathematical Model of Company's Marketing Diagnostics.....	15	26. ТИМОФЄЄНКО В. С. Методичні підходи оцінки фінансової безпеки підприємства.....	123
4. TERFAS AHMED MASOUD ALI. Financial Analysis as a Key Element of Enterprise's Economic Activity.....	19	27. ТКАЧЕНКО А. Г. Методи оцінки збутових ризиків в системі економічної безпеки підприємства.....	128
5. ГЛУЩУК А. В. Методичні аспекти оцінки стану системи економічної безпеки підприємства.....	23		
6. ДМИТЕРКО Н. Ю. Методичне забезпечення діагностики кризового стану підприємства.....	28		
7. ЗІНОВ'ЄВА І. А. Джерела і чинники загроз економічній безпеці підприємства.....	33		
8. ЛЬБІНА А. О. Фінансова безпека банку як основа його стійкості.....	38		
9. КОНОНОВА О. С. Стратегічне забезпечення фінансово-економічної безпеки комерційних банків.....	43		
10. ЛАШИНА А. Г. Загрози економічній безпеці логістичного підприємства.....	47		
11. ЛЕВЧЕНКО М. В. Етапи управління кредитним ризиком в системі економічної безпеки комерційного банку.....	52		
12. ЛИТВИН С. В. Система соціально-економічної безпеки компанії як основа її стратегії.....	56		
13. ЛИТОВЧЕНКО В. О. Корпоративна безпека підприємства: теоретичні аспекти.....	60		
14. ЛОТВИНОВА В. В. Використання ризик-менеджменту для забезпечення економічної безпеки IT-підприємства.....	64		
15. ЛЮБІЧЕВА О. І. Дослідження розвитку регіонів України.....	68		
16. МАЗУРА А. Ю. Методи та моделі оцінки комунікативної ефективності рекламної діяльності підприємства.....	72		
17. МОСКАВЦОВА К. О. Структурна модель прогнозування облікової ставки Національного банку України.....	77		
18. НАЛЬОТКІНА М. С. Кадрова безпека як елемент системи економічної безпеки підприємства.....	81		
19. ПОКАСЬ А. В. Дослідження поняття «кадрова безпека» підприємства.....	85		
20. ПОШИТА А. М. Суть грошових потоків в контексті забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.....	90		
21. САМОЙЛОВА М. Р. Формування комплексної оцінки безпеки дистрибутора.....	96		
22. СТОЙКА М. В. Інвестиційна привабливість підприємства.....	100		
23. СТОЙКА О. В. Формування стратегії підприємства як необхідна умова його розвитку.....	106		

3. Кремень О. І., Лаврентьєва Т. М. Сутність і особливості грошових потоків підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 11. С. 17-20.
4. Колісник О. П., Замогильна А. В. Грошові потоки: сутність, класифікація та їх оптимізація в процесі управління. *Modern economics*. 2018. № 10. С. 60-65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2018_10_12
5. Бланк І. А. Управління денежними потоками. 2-е изд., перераб. и доп. Киев: Ника-Центр, 2007. 350 с.
6. Петренко В. С., Кузнецова Д. С. Теоретичні та методологічні аспекти грошових потоків на підприємстві. *Молодий вчений*. 2016. № 5. С. 123-126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_5_34
7. Бланк І. А. Управління фінансовою стабілізацією підприємства. Киев: Ника-Центр, Эльга, 2003. 496 с.
8. Кошельок Г. В. Основні фінансові фактори впливу на грошові потоки підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2016. Вип. 19(2). С. 48-51.
9. Костюк-Пукаляк О. М. Вплив факторів на грошові потоки підприємств в умовах євроінтеграційних процесів України. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2017. № 1. С. 85-90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ejoru_2017_1_16
10. Ясишена В. В., Пославська Л. І. Систематизація основних елементів управління грошовими потоками підприємства. *Економічний простір*. 2016. № 106. С. 241-254. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2016_106_25
11. Частоколенко І. П. Управління грошовими потоками підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 5(1). С. 56-60.
12. Кошельок Г. В., Терещенко О. М. Сучасні підходи до управління грошовими потоками підприємства. *Бізнес-навігатор*. 2018. Вип. 4. С. 77-82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2018_4_19
13. Подольчак Н. Ю., Карковська В. Я. Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 268 с.
14. Бондарчук Н. В., Попелюк А. В. Економічна суть грошового потоку в забезпеченні фінансово-економічної безпеки підприємства. *Ефективна економіка*. 2017. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2017_1_6
15. Гросул В. А., Антонова О. В. Методичний підхід до оцінки фінансової безпеки підприємства торгівлі на основі дослідження його грошового потоку. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2013. Вип. 1(1). С. 113-120.
16. Меліхова Т. О. Розроблення графічної моделі взаємозв'язку продукції грошового потоку та інвестицій в економічну безпеку підприємства залежно від життєвого циклу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2018. Вип. 29. С. 33-37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2018_29_9

Самойлова М.Р.,
науковий керівник
Кириїв В.В., к.е.н, доцент

ФОРМУВАННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ БЕЗПЕКИ ДИСТРИБ'ЮТОРА

Розроблено ієрархічну модель комплексної оцінки безпеки діяльності дистриб'ютора на основі визначення рівня його конкурентоспроможності, яка дозволяє використовувати експертну інформацію про об'єкт дослідження у вигляді логічних правил; синтезувати кількісні та якісні показники безпеки в єдиний інтегральний показник.

Was developed a hierarchical model of comprehensive assessment of the security of the distributor's activity, based on determination of its level of competitiveness, which allows to use expert information about the object of research in the form of logical rules; synthesize quantitative and qualitative security indicators into a single integrated indicator.

Одним із напрямів досліджень економічної науки, що відповідає найважливішим потребам сучасності, є економічна безпека діяльності підприємств. Сучасні підходи до розуміння сутності економічної безпеки та формування відповідних стратегій управління не вичерпують усієї складності такого системного явища. Наприклад, розгляд індикаторів визначення рівня економічної безпеки є важливим напрямом вивчення, оскільки метою економіки є задоволення потреб населення за протистояння дестабілізуючій дії факторів, які утворюють загрозу нормальному розвитку країни. Одним із таких індикаторів може бути конкурентоспроможність.

Дослідженню та розвитку загальної теорії та практики забезпечення і регулювання економічної безпеки відводиться значне місце в працях багатьох відомих українських та зарубіжних учених, зокрема: В.М. Гесця, В.А. Ілляшенко, В.І. Мунтіяна, О.Ф. Новікової, Є.О. Олейнікова, Г. Пастернак-Таранушенко, О.С. Поважного, Г.П. Ситника, В.Т. Шлемко. Значним внеском у розвиток науки управління економічною безпекою підприємства є праці таких українських учених, як: Т.Н. Гладченко, Г.В. Козаченко, О.М. Ляшенко, В.П. Пономарьов.

Економічні категорії – конкурентоспроможність та економічна безпека – як характеристики економічної системи перебувають у тісній взаємодії, котра в умовах глобалізації набуває додаткових акцентів. Конкурентоспроможність може розглядатися як середній індикатор рівня економічної безпеки [1].

Сутність економічної безпеки підприємства можна визначити як стан функціонування, за якого підприємство та його продукція є конкурентоспроможними на ринку та водночас гарантується: найбільш ефективне використання ресурсів, інтелектуального та кадрового потенціалу; стабільність функціонування, стійкість та прогресивність розвитку; можливість протидіяти негативним впливам зовнішнього і внутрішнього середовища його

функціонування. Відповідно, головною метою реалізації заходів із забезпечення економічної безпеки підприємства є гарантування його стабільного та максимально ефективного функціонування, а завданнями такої роботи є: досягнення мети функціонування підприємства; забезпечення ефективного використання ресурсів; запобігання руйнівному впливу зовнішнього середовища; зміцнення фінансової стійкості і платоспроможності; охорона комерційної таємниці та інформації; досягнення безпеки персоналу підприємства, майна і капіталу [2].

Оцінка рівня безпеки дистриб'ютора буде складатися з двох блоків оцінки: внутрішньої безпеки і рівня впливу зовнішнього середовища на безпеку дистриб'ютора.

До комплексних показників, які відбивають рівень внутрішньої безпеки дистриб'ютора віднесені наступні [3]:

- стійкість системи маркетингу;
- стійкість логістичної системи;
- стійкість кадрів;
- ефективність фінансової і інвестиційної діяльності;
- якість управління;
- рівень соціальної відповідальності.

До складу показників можна віднести наступні.

Оцінка стійкості системи маркетингу задля забезпечення безпеки дистриб'ютора проводиться за наступними показниками: здійснення сегментації ринку; вивчення потреб і переваг споживачів; вивчення конкурентів; рівень контролю за якістю послуг; облік еластичності попиту при встановленні ціни; застосування системи знижок з ціни; використання прогресивних методів продаж; рівень сервісу; ефективність послуг.

Оцінка стійкості логістичної системи задля забезпечення безпеки дистриб'ютора проводиться за наступними показниками: рівень загальних логістичних витрат; якість логістичного сервісу; тривалість логістичних циклів; продуктивність; ефективність використання транспортних засобів. [4].

Оцінка стійкості кадрів задля забезпечення безпеки дистриб'ютора проводиться за наступними показниками: рівень кваліфікації кадрів; рівень ефективності управління кадрами; рівень корпоративної культури; рівень безпеки персоналу.

Оцінка ефективності фінансової і інвестиційної діяльності задля забезпечення безпеки дистриб'ютора проводиться за наступними показниками: рентабельність продаж, рентабельність власного капіталу, рентабельність активів, рентабельність продукції, коефіцієнт автономії.

Оцінка якості управління задля забезпечення безпеки дистриб'ютора проводиться за наступними показниками: рівень структури управління; рівень застосування сучасних методів управління.

Оцінка рівня соціальної відповідальності задля забезпечення безпеки дистриб'ютора проводиться за наступними показниками: виробництво якісних послуг для споживачів; створення привабливих робочих місць; виплата

легальних зарплат і інвестиції в розвиток людського потенціалу; неухильне виконання вимог законодавства; побудова добросовісних відносин із усіма зацікавленими сторонами [5].

До комплексних показників впливу зовнішнього середовища на безпеку дистриб'ютора віднесені наступні: тиск постачальників; тиск споживачів; рівень конкуренції; рівень державного тиску.

Оцінка тиску постачальників проводиться за наступними показниками: конкуренція на ринках ресурсів; зміни цін на послуги галузей інфраструктури.

Оцінка тиску споживачів проводиться за наступними показниками: ступінь задоволення споживачів; зміна структури населення; тривалість життя населення; вплив культурних та релігійних традицій; лояльність споживачів до продукції та підприємства; доступність освіти; технічні та бізнес-навички населення.

Оцінка рівня конкуренції проводиться за наступними показниками: стабільність структури ринку; агресивність провідних конкурентів; конкуренція зарубіжних фірм; стратегічні маневри з метою диференціації продукції (вихід на нові ринки тощо); пропозиції про сумісну діяльність (можливо злиття підприємств); збільшення конкуруючих підприємств.

Оцінка рівня державного тиску проводиться за наступними показниками: державне регулювання конкуренції; вплив зміни складу урядової влади, політичної системи; вплив регіональної політики; зміна відсоткових ставок по кредитам банків; зміна податкового законодавства; зміна валютного курсу; зміна експортних та імпорتنних митних ставок.

Наступним етапом оцінки рівня безпеки дистриб'ютора є визначення змінних. Оскільки більшість з зазначених змінних є якісними та такими, визначення яких досить ускладнено, пропонується для оцінки рівня безпеки використовувати апарат нечіткої логіки, а фактори; оцінювати за допомогою лінгвістичних змінних. Для них будуються функції належності, визначається можливий діапазон змінювання параметрів. Здається вигляд функцій належності нечітких термів для різних параметрів. В процесі формування моделі оцінки рівня безпеки дистриб'ютора на основі нечітко-логічного підходу була обрана трапецієподібна функція належності для трьох нечітких термів вхідних та проміжних змінних (Н – низький; С – середній; В – високий).

Етап IV – формування набору правил. Формується база знань з використанням експертних даних та виводиться система нечітких логічних рівнянь [6]. Нечітка база знань є сукупністю правил «ЯКЩО <входи>, ТО <вихід>». Подібним чином формується вся база знань з використанням експертних даних та виводиться система нечітких логічних рівнянь.

Етап V – оцінка рівня показників. Оцінка в залежності від характеру показників може проводитись на підставі експертних суджень та за фінансовою звітністю підприємства. Вагомість параметрів моделі можна отримати за даними експертних опитувань.

В результаті оцінки отримаємо лінгвістичний опис рівня безпеки дистриб'ютора, а також ступінь впевненості експерта щодо правильності висновку.

Точність оцінки залежить від повноти бази знань [8].

Висновки. Отже, розроблено модель комплексної оцінки безпеки дистриб'ютора за допомогою нечіткої логіки. Запропоновані якісні та кількісні показники складових елементів, за допомогою яких визначається рівень впливу внутрішніх і зовнішніх факторів та загроз на економічну безпеку дистриб'ютора з урахуванням несприятливого ринкового середовища, що значно поліпшує ефективність формування необхідного організаційного забезпечення, узагальювати безліч різних факторів в єдину інтегральну оцінку, що має безпосередню смислову цінність для аналізу безпеки дистриб'ютора і ухвалення рішень. Цю функцію виконує набір правил. Базу знань може бути доповнено або виключено показники. Недоліком розробленої моделі є її відносна громіздкість. Подальші дослідження будуть спрямовані на адаптацію запропонованої моделі оцінки до конкретного дистриб'ютора.

Перелік джерел посилання

1. Антикризове управління економічною безпекою в умовах викликів фінансово-економічної глобалізації (державний і регіональний виміри): монографія / М.А. Хвесик та ін.. Київ, 2010. 309 с.
2. Экономическая и национальная безопасность: учебник /Под ред. Е.А. Олейникова. Москва: Экзамен, 2004. 768 с.
3. Григорук С.С. Ефективність системи управління сучасного підприємства як фактор його безпеки: Держава та регіони. 2005. 43 с.
4. Мітюшкін Ю.І. Soft Computing: ідентифікація закономірностей нечіткими базами знань: монографія. Вінниця. 2002. 145 с.
5. Плоткин, Б. К. Экономико-математические модели в логистике: учеб. пособие. СПб: изд-во СПбГЭУФ, 2010. 56 с.
6. Булах І. В. Роль соціальної складової в забезпеченні конкурентної стійкості підприємства електроз'язку: Матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції молодих вчених і студентів «Актуальні проблеми економічного і соціального розвитку виробничої сфери». В 3-х томах. Т.1. Донецьк: ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» (7-8 червня 2007 р.), 2007. 90 с.
7. Ротштейн А.П. Интеллектуальные технологии идентификации: нечеткая логика, генетические алгоритмы, нейронные сети. Винница, 1999. 320 с.
8. Бакан Г.М. Вступ до теорії експертних систем та баз знань: Київський університет, 2005. 90 с.

Наукове видання

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРИ ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ

Підп. до друку 27.11.19. Формат 60x84 1/16. Спосіб друку – ризографія. Умов. друк. арк. 7,8. Тираж 45 прим. Ціна договірна.

Віддруковано в типографії ФОП Андрєєв К.В.
61166, Харків, вул. Богомольця, 9, кв. 50.
Свідоцтво про державну реєстрацію
№24800170000045020 від 30.05.2003 р.
ep.zakaz@gmail.com
тел. 063-993-62-73